

Ungdomsfullmäktiges utlåtande om den regionala elevhälsoplanen

1. Hur väl beaktar den regionala elevhälsoplanen teman som är väsentliga för barn och unga?

I utkastet lyfts ungas delaktighet och gemenskap fram som viktiga teman som ska främjas. Allt utgår från att tjänsterna skräddarsys så att de motsvarar ungas behov, att utslagning förebyggs och att oroande fenomen uppmärksammas och åtgärdas i rätt tid. Genom att satsa på gemenskap och delaktighet kan man i betydande grad arbeta förebyggande och nå långt. I utkastet lyfts också samarbetet mellan läroanstalterna (utbildningsanordnarna och kommunerna) och elevhälsan (välfärdsområdet) samt utvecklingen av detta samarbete. Utan ett gott samarbete mellan dessa aktörer kan vi inte målmedvetet och effektivt främja ungas välbefinnande.

De ovan nämnda frågorna är också sådana viktiga frågor som ungdomsfullmäktige har lyft fram och som bör synas i den regionala elevhälsoplanen.

2. Anser ni att planens prioriteringar och mål är bra och tillräckligt konkreta? Vad saknas eller vad bör preciseras?

Att främja gemenskap och delaktighet samt stärka det psykiska välbefinnandet är, ur ungdomsfullmäktiges perspektiv, alla tyngdpunkter som bör stödjas inom elevhälsan.

Ungdomsfullmäktige vill betona den gemensamma elevhälsans betydelse för ungas välbefinnande och för att läroanstalterna ska fungera väl. Den generellt inriktade elevhälsan är primär och förebyggande och utgör en gemensam uppgift för alla som arbetar i skolan. Att elevhälsans tjänster tidvis är överbelastade, att personalomsättningen är stor och att två olika organisationer verkar i skolan skapar utmaningar för den generellt inriktade elevhälsan. Ungdomsfullmäktige anser därmed att det är viktigt att målet är att stärka elevhälsans aktiva och verkningsfulla roll i hela skolgemenskapens vardag och att den generellt inriktade elevhälsan genomförs systematiskt vid läroanstalterna. Synligheten av de anställda inom elevhälsan har vid i läroanstalternas vardag försvagats till följd av coronapandemin, vårdreformen och den tidvisa överbelastningen av tjänsterna. Det är inte ovanligt att studerande inte känner elevhälsopersonalen vid namn eller till utseendet om de inte tidigare har

använt tjänsterna. Ur ungdomsfullmäktiges perspektiv är detta oroande, eftersom det är lättare för en ung person att ta kontakt med en yrkesperson ju bättre den unga känner personen som arbetar inom elevhälsan. Synligheten bör därför förbättras också på andra sätt än genom en årlig presentation i augusti när skolorna börjar. Elevhälsans yrkespersoner bör vara synliga i läroanstaltens vardag. Ungdomsfullmäktige känner till goda erfarenheter av till exempel vardagsrumsverksamheten och klassbesök, där personalen och de studerande har fått lära känna varandra och personalen har fått berätta om sitt arbete.

Ungdomsfullmäktige anser att social rapportering är ett viktigt förebyggande verktyg när olika fenomen följs upp och åtgärdas. Personalen inom elevhälsan har en unik inblick i ungas utmaningar och framgångar och kommer nära de ungas sätt att tänka kring olika frågor. Social rapportering bör utnyttjas bättre och i större utsträckning inom elevhälsan, så att rapporter inte endast kommer från vissa kommuner.

Ungdomsfullmäktige anser att tjänsterna för unga i hög grad ska anpassas så att de lämpar sig för unga. Generationsklyftan leder återkommande till situationer där äldre vuxnas sätt att agera inte upplevs som tillgängliga eller fungerande ur de ungas perspektiv.

Skolgemenskaper fungerar när den studerande känner sig delaktig och när studerande och personal arbetar mot samma mål. De studerande ska till exempel kunna framföra sina åsikter om hur respons på elevhälsans tjänster lämnas in, om den gemensamma elevhälsan och om elevhälsans mötesformer och mottagningstider. Lärare och andra anställda i skolan, som står de studerande nära i vardagen, kan också ha viktiga iakttagelser direkt från de unga när det gäller utvecklingen av elevhälsan.

När det gäller tyngdpunkten att stärka det psykiska välbefinnandet vill ungdomsfullmäktige understryka att elevhälsotjänsterna och välfärdsområdets övriga tjänster ska fungera sömlöst tillsammans. Det ska också finnas en smidig dialog och kommunikation mellan elevhälsotjänsterna och utbildningsanordnaren, till exempel när det gäller oroande fenomen.

3. Hur bedömer ni planens inverkan på barnens och de ungas vardag och tillgången till och tillgängligheten av stöd?

Tillgången till stöd påverkas av elevhälsans yrkespersoners närvaro vid läroanstalten. I en del mindre skolor kan elevhälsans yrkespersoner på grund av personaldimensioneringen vara på plats endast några dagar i månaden, vilket ytterst sannolikt försvårar genomförandet av den

gemensamma elevhälsan. Ur elevhälsans perspektiv har utbildningsanordnaren ett eget ansvar för att planera skolor och skolnät så att elevhälsans dimensionering kan genomföras på ett ändamålsenligt sätt. Elevhälsopersonalens närvaro vid läroanstalterna bör planeras så att olika yrkespersoner är på plats olika dagar, inte alla samma dagar. Ett sådant arbetssätt följer principen: "Du kan kontakta vem som helst av oss med vilken oro som helst. Du får hjälp direkt av oss eller så hänvisar vi dig till rätt yrkesperson."

Även mötesformerna påverkar tillgången till och tillgängligheten av elevhälsan. Besök inom elevhälsan ordnas både fysiskt på plats och på distans. På grund av personalrelaterade utmaningar kan ett distansmöte ibland vara det enda sättet att få service, men det passar inte alla unga. En del studerande kan i vissa situationer föredra distansmöten framför närmöten, men utgångspunkten ska alltid vara att närmöten är möjliga och att distansmöten erbjuds som ett komplement.

För att de studerande ska kunna använda elevhälsans tjänster i rätt tid måste de känna till tjänsterna. Ungdomsfullmäktige är oroat över om de studerande får jämlik information om hur elevhälsotjänsterna fungerar. Informationen om till exempel tillgången till kuratorer vid den egna läroanstalten måste förbättras. När en anställd inom elevhälsan säger upp sig, flyttas till andra uppgifter eller avslutar sin anställning skapar det utmaningar vid läroanstalterna både när det gäller att få information om tjänsterna och att få tillgång till själva tjänsterna i rätt tid.

Unga använder elevhälsans tjänster av många olika skäl, och bland dem finns också unga som redan befinner sig i väldigt svåra situationer. Tjänsterna bör därför anpassas efter klienterna och särskilt om klienterna är unga. Ungdomsfullmäktige är oroat över tillgången till hjälp när det gäller unga som redan har det svårt. Det ska tydligt framgå när en kurator eller psykolog är på plats och när dörren är öppen. I skolvardagen är det inte bekant för unga att boka tid hos en studiehandledare, lärare eller annan anställd. I skolgemenskaper är det vanligare att söka hjälp genom att knacka på dörren. Därför bör man se över möjligheten att öka antalet öppna mottagningar och på så sätt sänka tröskeln för att använda tjänsterna.

4. Vad annat vill ni kommentera eller lyfta fram gällande utkastet till regional elevhälsoplan?

Ungdomsfullmäktige anser att om det saknas tydliga kopplingar och hänvisningsrutiner mellan klassföreståndarens träffar och elevhälsan, bör sådana införas i hela välfärdsområdet.

På ungdomsfullmäktiges vägnar,

Andreas Dimitriou
Ordförande

Distribution

Mikaela Westergård, serviceområdesdirektör, tjänster för
familjer och personer med funktionsnedsättning
Kati Wilska-Seemer, sakkunnig

PL 33 02033 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
PB 33 02033 Västra Nylands välfärdsområde
luvn.fi